
Darujte předplatné **Taneční zóny**

Byl u toho...

Velké zaujetí, umanutost a „osobní ručení“ jsou v případě dokumentárního divadla trumfy, jež snad ani nelze přecenit. Beze zbytku to platí pro inscenaci **Hans Schleif**, kterou ve zkušebně Vinohradského divadla předvedl německý herec Matthias Neukirch ve službách curyšského Schauspielhausu. Jeho Hans Schleif je v podstatě monodrama, jakkoli byl na scéně kromě samotného protagonisty i režisér a speciálně pro pražské hostování též překladatelka spolu s pouštěčem titulků. (Do dění však ti tři zasahovali jen zcela okrajově.) Přibližně třicítka diváků zcela nedivadelně seděla u stolů srovnaných do podkovy, Neukirch se pohyboval v prostoru mezi nimi a mluvil. Nic víc.

Matthias Neukirch vypráví o svém dědečkovi Hansu Schleifovi, který měl vysokou hodnost SS FOTO KIVA

Na úvod protagonista ozřejmil okolnosti, které vedly k vzniku inscenace. Jeho slavný dědeček Hans Schleif (požívající postavení jakési rodinné hvězdy) spáchal v dubnu 1945 sebevraždu i s manželkou a dvěma dětmi – a on se coby vnuk pokusil odhalit, co ho k tomu vlastně vedlo. Zároveň chtěl ověřit i pravdivost domácí legendy, podle které byl dědeček navzdory své vysoké hodnosti v SS pouhým učencem, věnoval se vědě a *nebyl u ničeho doopravdy odsouzeníhodného*. Následujících devadesát minut vyplnilo vyprávění o mnohaletém pátrání v archivech, při kterém se Neukirch dobral až k zjištění, že se jeho dědeček od kariérismem motivovaného vstupu do SS postupně dopracoval až ke stavbě koncentračních táborů, podzemních zbrojních továren a odpalovacích ramp pro rakety V1 a V2. Tedy, že „u toho byl“. A to „hodně vepředu“.

Kontrapunktem umanutého hledání pravdy jsou zmínky o tom, jak vytrvale odmítala všechna podobná zjištění jeho matka (Schleifova dcera z prvního manželství), a obzvláště hořkou pointu zajistí dovětek, že Hans Schleif posmrtně obdržel řádné osvědčení o denacifikaci – na základě svědectví první manželky, pro kterou to znamenalo lepší důchod.

Neukirch mluví důsledně jen o sobě a o své vlastní rodině, obecný přesah jeho inscenace je ovšem více než zřejmý. V českém prostředí to platí dvojnásob: vzpomínky na oškřivenosti komunistických časů jsou oproti těm německým relativně svěží. Legendy typu „byl tam či onde, podepsal to či ono, ale nikdy nikomu neuškodil, vlastně u toho skoro ani nebyl“ se tak zdaleka netýkají jen bezpečně zesnulých prarodičů, o všelikých soudně potvrzených osvědčeních ani nemluvě.

Kdyby se dokumentární divadlo tohoto typu začalo pěstovat i u nás, byl by to důvod k velké radosti. Nebo spíš úlevě. Zatím jsem ale o ničem takovém neslyšel (opravte mne, pokud se mýlím). Nemám přitom na mysli steigerwaldovskou politickou frašku, subjektivní orální historii nebo více či méně poctivé paměti (nic proti nim), tady se jedná o důkladnou a z podstaty věci bezohlednou práci s prameny. Nejvíce na ráně se samozřejmě zdají být hvězdy typu Andreje Babiše nebo třeba Milana Kundery (u něhož jsme si nedávno vyzkoušeli, s jakou reakcí je nutné v případě nepříjemných objevů počítat). Neukirch ovšem velmi názorně předvedl, jak důležité a výmluvné může být dolování na první pohled méně nápadných kostlivců, ukrytých kdesi hluboko v rodinných skříních. Pokud německý festival někoho k podobnému výkonu inspiruje, buď mu provolána třikrát sláva.

Schauspielhaus Zürich – Matthias Neukirch a Julian Klein: Hans Schleif. Režie Julian Klein. Premiéra 13. října 2011.

Komentáře k článku: Byl u toho...

Přidat komentář

(Nezapomeňte vyplnit položky označené hvězdičkou.)

